

GLADKOŚĆ (71) *sb f*

gładkość (71), [**hładkość**].

a oraz o jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg N gładkość (26). ◇ G gładkości (10). ◇ D gładkości (3). ◇ A gładkość (12). ◇ I gładkością (16).
◇ L gładkości (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Równa powierzchnia czegoś; szorstkości, wypukłości, chropowatości; *levitas, levor Mącz, Calep, Cn; lubricum Calep* (5) : *Mącz* 190b; *Lubricum – Slińkończ, gładkończ. Calep* 614a, 578b [2 r.].

a. O cerze (1) : tym łokiem lice pomázuy/ dziwney mu gładkości przydałz. *SienLek* 80.

2. Piękność, uroda ludzi; *nitor, venustas Mącz, Cn; almities, color venustatis sanguine, color verus, diffusus, elegantia, formositas, nitor a. decor corporis, pulchritudo, venus, venustas corporis a. formae a. vultus Cn* (60) : yelli gładką poymyefz doftányefz łpolney to yeft/ nye tylko łobye/ ále y inlfem/ rozumyeyąc to/ że gładkosć s cnotą w yednem gmáchu zgodzić fie nye mogą *GliczKsiąż* P7v; że koždy żonę poyąc ma nye zgładkosći ále z dobroći *GliczKsiąż* P7v; Tem wyęcey tá byála głowá/ ktora będąc krafną yelli fie nye dobrze rządzi/ łwą gładkoćyą fie dobrze popifác nye może *GliczKsiąż* P8v, P7v, P8 [2 r.], P8v; *KochZuz* A5; *Mącz* 247d, 484a; Tá zálie/ będącz y gładkoćią/ y zacznofcía nic drugiey niepodleifza *GórnDworz* M8, D8v, E, L14v; Nie pomagąc w potrzebie słodkobrzmiaće strony. Ani ten włos, ani ta gładkość od Diony *KochMon* 21, 33; *BudBib Ps* 44/11 [12]; Kázdemu ták co iedno ná gładkość łákomy/ A chce mieć przyiacielá łobie s cudzey żony. *PaprPan* Ff2; Bo ieden chce przewyżłzać gładkoćią [*forma*]/ drugi ćiałá duzoćią/ infzy náuką/ a infzy rozumu oftroćią. *ModrzBaz* 56,54v; GLádkość od ciebie/ *Venus*; ále nietrwa w mierze: Bo co ty dałz/ to zálie znienagłá czas bierze. *KochFr* 54, 85, 105; Helená y w krolewłkim domu łye vrodziłá/ Y gładkoćią nád infze obdárzoná była *KochDz* 104; Przy ćiele łye zámyka zdrowié/ gładkość/ siłá. *KochDz* 105, 104 [3 r.], 107; *KochSz* A2v; *KochPieś* 8, 17, 24; Niémáłz w tobie nie hárdofći/ Co więc rzadko przy gładkoći. *KochSob* 69; BOday twéy wdzięcznéy twarzy łtárość folgowála/ Ták/ żeby z tą gładkoćią ná wiele lat trwála *PudłFr* 31; *Wenus zásię/ tá włzytki zgołá ćelowála Gładkoćią: y vrodę przed infzemi miála. PudłFr* 68, 39, 68 [2 r.], 69, 76 [3 r.] *KochFrag* 20, 22, 26, 30; *WitosłLut* A4v; Iák byś go też zwabiłá/ vdátną gładkoćią. *PaxLiz* C2v; *KlonFlis* G4; Bądź łzczęśliwa o Księżno/ ktora łwą gładkoćią *Nimphy* piękne przechodzilz *SapEpit* B4, A3; *KlonWor* 62; *PudłDydo* A2v.

W charakterystycznych połączeniach: gładkoćią celować, minąc, przechodzić, przewyższać, zrownać, zwabić.

Szeregi: »gładkość a śliczność« (1): oná gładkosć á flicznofć zá nie yey nye łtoi. *GliczKsiąż* P8v.

»(ani) gładkość, (ani, i) uroda« [*szyk* 2 : 2] (4): *GórnDworz* Aa3, Cc8; Zá złéc *Wenus* nie będzie (możefz wierzyć) miála: Bo iéy gładkość/ vrodę/ iuz łámá przyznála. *PudłFr* 69; *LatHar* 597.

W przen (1) :

Szereg: »gładkość albo szpetność« (1): Zoftáwilci y písmo święte/ iáko źwierciádło. w którym możefz fię albo gładkoći twey albo łzpetnofći łnádnie przypátrzyć *LatHar* 676.

3. Płynność, swoboda, potoczystość; piękno mowy, języka; *compositio lenis et numerosa, concinnitudo, consecutio verborum, elegantia a. concinnitas ornata verborum, oratio politior, elegantia, splendor Cn*

(4) : [język Niemców] tak różny, że co tamté języki mają w łobie gładkości, powagi y subtelności, to ten łurowy, trudny, y wyłoki. *JanNKar D.*

W charakterystycznych połączeniach: gładkością przechodził, zrownać.

*Wyrażenia: »gładkość mowy« (2): która [Biblia Brzeska] iako gładkością Polkiew mowy przechodzi Krakówką/ tak ieft błędow y kácerftwá pełná *WujNT przedm 1, przedm 2.**

*»gładkość słow« (1): *WujNT przedm 20 cf Szereg.**

*Szereg: »gładkość abo ozdobność« (1): á więcey włalności łow Graeckich/ y łácińłkich/ á niżli gładkości ábo ozdobności łow Polłkich folguiąc. *WujNT przedm 20.**

4. Ozdoba, strój (1) : *Comptus – Gładkołzc. *Calep 225a.**

5. [Równina, płaszczyna: y przyszethł do onego myeszeczca hlathkye rownego kący wchodzą/ gdzyeszycą dokonczyła oną hlathkoszcz wyelga [ubi ipsa planicies finiebat] ysthanowylzią thamo *HistAl 1510 450.*]

*** Bez wystarczającego kontekstu (1) : *Pollitura, Gładkość. *Mącz 308a.**

Synonimy: 1. śliskość, wygładzenie; 2. chędogość, cudność, krasa, piękność, śliczność, uroda, urodność; 3. ozdobność.

AL